«ՀԱԼԷՊ ԿԸ ԾՆԻՆ, ՊԷՅՐՈՒԹ Կ'ԱՊՐԻՆ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱ ԿԸ ՄԵՌՆԻՆ»

Posted on April 2, 2013 by Keghart

Category: Opinions

Հրայր Ճէպէճեան, Կիպրոս, Մարտ 2013

Հօրս եւ իր ընկերներուն բարեկամական զրոյցներու ընթացքին արտայայտուած խօսքերէն եւ միտքերէն է...: Կիրակի կէսօրէ ետքերու մեր տան մէջ Պէյրութ՝ հայրս եւ իր բարեկամները կը զրուցէին մշակութային եւ ազգային շատ մը նիւթեր:Բոլորն ալ հոգեպէս եւ մտքով ծանրաբեռնուած՝ ազգային մեր մտահոգութիւնները իրենց գլխաւոր օրակարգ, կը զրուցէին եւ կը վիճաբանէին...: Եթէ այս մէկն ալ իրենց մէկ նիւթերէն էր՝թեկուզ քիչ մը կարօտով՝ բայց որուն մէջ անպայմանօրէնյուզում եւ տրտմութիւն խառնուած՝ անոնք հայուն ճնշուած եւ պարտադրուած «ճակատագիրը» կ՛որոնէին...:

Եթէ մանկութեանս եւ պատանեկութեանս տարիներուն ներկայ կ՛ըլլայի հօրս եւ իր բարեկամներուն հաւաքներուն,բայց նաեւ մտիկ կ՛ընէի իրենց զրոյցները, եթէ նոյնիսկ ամէն ինչ չհասկնալով այդ տարիներուն՝ բայց մտքիս ու հոգիիս մէջ տեղ մը ««բոյն» կը շինէին այդ բոլորը՝ երեւի որպէսզի անդրադառնամ անոնց երբ մեծնայի ու սկսէի ատակ դառնալու այդ բոլորին...:

Հրայր Ճէպէճեան, Կիպրոս, Մարտ 2013

Հօրս եւ իր ընկերներուն բարեկամական զրոյցներու ընթացքին արտայայտուած խօսքերէն եւ միտքերէն է...: Կիրակի կէսօրէ ետքերու մեր տան մէջ Պէյրութ՝ հայրս եւ իր բարեկամները կը զրուցէին մշակութային եւ ազգային շատ մը նիւթեր:Բոլորն ալ հոգեպէս եւ մտքով ծանրաբեռնուած՝ ազգային մեր մտահոգութիւնները իրենց գլխաւոր օրակարգ, կը զրուցէին եւ կը վիճաբանէին...: Եթէ այս մէկն ալ իրենց մէկ նիւթերէն էր՝թեկուզ քիչ մը կարօտով՝ բայց որուն մէջ անպայմանօրէնյուզում եւ տրտմութիւն խառնուած՝ անոնք հայուն ճնշուած եւ պարտադրուած «ճակատագիրը» կ՛որոնէին...:

Եթէ մանկութեանս եւ պատանեկութեանս տարիներուն ներկայ կ՛ըլլայի հօրս եւ իր բարեկամներուն հաւաքներուն,բայց նաեւ մտիկ կ՛ընէի իրենց զրոյցները, եթէ նոյնիսկ ամէն ինչ չհասկնալով այդ տարիներուն՝ բայց մտքիս ու հոգիիս մէջ տեղ մը ««բոյն» կը շինէին այդ բոլորը՝ երեւի որպէսզի անդրադառնամ անոնց երբ մեծնայի ու սկսէի ատակ դառնալու այդ բոլորին...:

Եւ այդպէս ալ եղաւ...: Ժամանակի ընթացքին սկսայ սորվիլ եւ հասկնալ հայուն՝ իմ պատմութիւնս...: Ցեղասպանութիւնը եւ անոր արհաւիրքը...: Հօրս եւ իր բարեկամներուն զրոյցին եւ կատակ-յուզումին բովանդակութիւնը: Թէ ինչո՞ւ համար «հայը Հալէպ կը ծնի, Պէյրութ կ՛ապրի եւ Ամերիկա կը մեռնի...»: Եւ թէ հօրս պատմութիւնն ալ մէկ փոքր օղակն էր այդ կատակ-յուզումին: Հալէպ չէր ծնած՝ եւ իր պատմութիւնը սկսած էր ատկէ առաջ...: Շատ մանուկ տարիքին, հազիւ նորածին, հայրս ծնողացը հետ Այնթապէն եկած էր Հալէպ...: Հասակ առած ու սորված էր

«Երազային Հալէպի» մէջ՝ որմէ ետք անցած էր Պէյրութ՝ իր կեանքը շարունակելու…: Համալսարան, ասպարէզ, ընտանիք եւ մշակութային-երաժշտական ճոխ կեանք: Բայց հայրս չհասաւ Ամերիկա մահանալու…: Մնաց ու մահացաւ եւ թաղուեցաւ Պէյրութի մէջ՝ իր կատակ-յուզումը չամբողջացնելու տեսլականով…: Բայց այս տեսլականը իւրաքանչիւր հայուն «ոդիսականն » է…: Ցեղասպանութիւնը ապրած, հայրենի հողը ու տունը կորսնցուցած եւ Սփիւռքի այլ գաղութները իր տուն-տուները շինած (մէկը միւսին ետեւէն, եւ թերեւս արագ-կամաց հերթականութեա՞մբ): Ու տակաւին՝ նոյնինքն սփիւռքեան ««հոս-հոն» հողերուն մէջ վերջացնելու երկրային կեանքը…՞: Ես պիտի հասկնայի «կատակ-յուզում»ը հօրս եւ իւրաքանչիւր հայուն, թէ ինչո՞ւ էր, որ ««Հալէպ կը ծնին, Պէյրութ կ՛ապրին ու Ամերիկա կը մեռնին…»:

Բայց եւ այնպէս՝ կեանքը շարունակուեցաւ ու տակաւին…: Մէկ կողմէ անհատական, միւս կողմէ ընտանեկան ու տակաւին ազգային-միութենական եւ եկեղեցական, հոս թէ հոն, մէկ գաղութէն միւսը, հայը շինեց ու շարունակեց ապրիլ-վերապրիլ՝որովհետեւ հաւատաց մէկ գերագոյն իրականութեան՝ Ազգապահպանումին…:

Եւ թէ Հալէպ ծնաւ կամ այլ՝ հայը առաւ այդ երկրին դրոշմը,կնիքը ու նկարագիրը՝ շինեց ու շէնցուց: Եւ թէ անցաւ Պէյրութ կամ այլ՝ դարձեալ ըրաւ նոյնը…: Ու եթէ տակաւին Ամերիկա կամ ուրիշը՝ դարձեալ նոյնն է, որ կը շարունակուի՝ ազգապահպանումի եւ հայապահպանումի տեսլականը: Եւ այս տեսլականը անգամ մը եւս ապրեցայ 18 Հոկտեմբեր 2012-ին՝Նիւ Եորքի Սրբոց Նահատակաց Ազգային վարժարանին մէջ…: 75 հայ մանուկներ եւ պատանիներ: Մանկամսուր, մանկապարտէզ եւ նախակրթարան եւ մինչեւ 6-րդ դասարան: Խումբ մը նուիրեալ հայ ուսուցիչներ եւ Զարմինէ Պօղոսեանը տնօրէնուհի…: Նիւ Եորքի նման այս հսկայ քաղաքին մէջ, ուր կեանքը ու անոր յառաջացուցած «հեւքը» քեզ կրնայ մինչեւ իսկ շնչահեղձ ընել՝ շատ հաւանաբար կը փորձուիս մտածելու եւ ըսելու. «Ինչո՞ւ համար է այս փոքրիկ հայկական վարժարանը այս հսկայ քաղաքին մէջ…»:

Զարմինէն եկած էր Հալէպէն…: Իրեն համար հայակերտումը եւ ինքնութեան պահպանումը վեր է ամէն զոհողութենէ եւ սակարկումներէն…: Հալէպի ազգային շունչով մեծցած ու դաստիարակուած՝ ան կը շարունակէ նոյն ուժգնութեամբ եւ խանդավառութեամբ նոր սերունդ «հայ» մեծցնել…: Եւ հայուն սփիւռքեան կեանքի երթն է այս…: Զարմինէն Նիւ Եորքի մէջ նաեւ կ՛ապրի Հալէպի սէրը՝ եւ այսօր նաեւ ռմբակոծումը, ժողովուրդին վախը, իր ապրած փողոցներուն հրկիզումը…: Եթէ աչքերուն մէջ կայ կարօտ, բայց նաեւ զսպուած արցունք՝քանի Հալէպը որպէս ծննդավայր կարեւոր հիմք է իր կեանքին…: «Ամուսինս եւ ես կը մտածէինք Հալէպ վերադառնալ հանգստեան կոչուելէն ետք…»: Զարմինէին «Երազային Հալէպին» իրականացող -չիրականացող երազն է այս…:

Երբ կը մտնեմ փոքր դպրոցի տարբեր դասարանները՝ կը փորձուիմ հարց տալ ես ինծի թէ արդեօ՞ք Սրբոց Նահատակաց Ազգային վարժարանի առաքելութիւնը Նիւ Եորքի մէջ

կրնայ նմանիլ Աստուածաշունչի Դաւիթի եւ Գողիաթի անհաւասար ուժերու մենամարտին...:

Հուրի Ղուկասեանը կու գայ Պէյրութէն եւ հայերէնի ու հայոց պատմութեան ուսուցիչն է...: Երբ լսեցի հայ պատանիին հայերէն արտասանութիւնը եւ թէ ինչպէս անոնք սորված էին հայ ժողովուրդի պատմութիւնն ու անոր կազմաւորումը՝ անդրադարձայ այն իրականութեան, որ Դաւիթը՝ իր անհաւասար մենամարտին եւ ուժին ու կարողականութեան մէջ՝ նաեւ յաղթեց Գողիաթին...:

Բայց հայուն փորձը այս չէ՞ արդեօք...: Անհաւասար «մենաՄարտ» ու «պայքար»ի իր պատմութեան շատ մը հոլովոյթներուն մէջ...: Ու այս անհաւասար ճակատներուն վրայ՝ եթէ հայը պարտուեցաւ՝ բայց դարձեալ ոտքի ելաւ...: Եթէ կործանեցաւ՝ նորէն շինեց: Եւ եթէ մեռաւ՝ առիթը ստեղծեց, որ յաջորդները ապրին ու շարունակեն...: Եւ այս բոլորը կրցաւ ընել հայը՝ քանի հաւատաց հայապահպանումի տեսլականին: Ինքնութեան կանչը իր սրտին ու հոգիին մէջ, հայուն անհաւասար մենամարտը կը շարունակուի...: Բայց նաեւ Նիւ Եորքի մէջ...: Զարմինէն եւ իր փոքր «գումարտակը»՝ Հուրին, Անին, Մարոն եւ Քրիսթինը՝ Հալէպէն, Պէյրութէն, Երուսաղէմէն ու տակաւին... Նիւ Եորքէն՝ կը շարունակեն նուիրումով այս անհաւասար «մենամարտը»...:

Հայուն գոյապայքարի մէկ մեծ մարտահրաւէրն է այս: Նոյնիսկ երբ Հալէպ (կամ այլ) կը ծնի, Պէյրութ (թէ ուրիշ տեղ) կ՛ապրի եւ Ամերիկա (ու տակաւին) կը մեռնի...: Հայուն կատակ-յուզումն է այս իրականութիւնը: Թէ պէտք է շարունակել ապրիլ «հայկական կեանքը» Հալէպ, Պէյրութ, Ամերիկա թէ այլ տեղ...: